

Sote-uudistus ja JHL:n näkemyksiä siihen

Helmi­kuu 2021

Sote-uudistuksen aikataulutavoite

- Lakiesitys oli lausuntokierroksella kesällä 2020
- Hallituksen esitys (HE) annettiin eduskunnalle 8.12.2020
- Eduskuntakäsittely on käynnissä kevään 2021
 - Valiokuntakäsittely
 - Myös ns. Sote-100 lait eduskuntaan
- Lait hyväksytään kesällä 2021
- Väliaikaishallinto aloittaa toimintansa
- Maakuntavaalit tammikuussa 2022
- Maakuntavaltuustot aloittavat maaliskuussa 2022
- Uudet hyvinvointialueet aloittavat 1.1.2023

JHL:n sote-lausunnon pääsisältö syksy 2020

- Julkinen vastuu julkisella rahalla tuotetusta on kannatettava pääperiaate
- Alueiden aito itsehallinnollinen asema edellyttää myöhemmin verotusoikeutta
- Henkilöstön asemasta erityisesti tukipalveluissa on huolehdittava
 - Tukipalvelut on voitava tuottaa kilpailuttamatta
- Liikkeenluovutus koskemaan myös seuraavan 2 vuoden kuluessa tapahtuvia muutoksia
- Palkkaharmonisointi on toteutettava nopeasti
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja perustason palvelut oltava aidosti kärkiä
- Pelastustoimi pidettävä lähipalveluna
- Sosiaalipalvelut pidettävä aidosti mukana

Lausuntopalautteen perusteella

- Rahoituksen riittävyys hyvinvointialueilla
 - Valtion ohjaus vahva
 - Kannustavatko painokertoimet oikein
- Eri alueiden lähtötilanne pitäisi huomioida paremmin
 - Kuntien omaisuusjärjestelyt kuten tyhjilleen jäävät kiinteistöt voivat aiheuttaa kunnille kuluja
- Hyvinvointialueiden yhdenvertaisuuden toteutuminen
- Kuntien taloudellinen tilanne, kun rahoitusta leikataan
- Uudenmaan erillISRatkaisun perustuslain mukaisuus valtakunnallisessa kontekstissa ja suhteessa HUSiin

Edellisten lisäksi JHL näkee haasteellisena:

- Tukipalvelut, joissa alle 50 % sote-tehtäviä
 - Henkilöstön tilanne on epäselvä
 - Mahdollisuus in-house hankintoihin säilytettävä
- Mitätöitävien ulkoistamissopimusten henkilöstö ja kuntien vastuut näissä
- Pelastustoimen riittävä resursointi
- Integraation toteutuminen sosiaali- ja terveydenhoidon välillä ja perus- ja erikoistason hoidossa

Valtioneuvoston arviointineuvoston palaute lakiesityksestä

- Valtion rahoituksen vaikutus menojen hillintään todettiin puutteellisesti arvioiduksi
- Erityisesti eniten menettävien hyvinvointialueiden tilanne tulisi arvioida tarkemmin
- Palkkaharmonisoinnin ja ICT-kulujen kustannuksia tulisi täydentää
 - Kustannukset on arvioitu alakanttiin
 - Harmonisointi muualla maassa vaikuttanee myös Uudenmaan, Helsingin ja HUS:n palkkoihin
 - Sote-henkilöstön saatavuus saattaa vaarantua organisaatiouudistuksessa

Palautteen perusteella tehdyt muutokset

Hallituksen ensimmäistä esitystä

- Korjattiin kuntien ja hyvinvointialueiden rahoituksen osalta
- Täsmennettiin liittyen
 - järjestämisvastuuseen
 - ulkoistamissopimukseen
 - ulkopuolisen työvoiman käyttöön
 - Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (hyte) yhteistyöhön hyvinvointialueen ja kunnan välillä
- Muutettiin pelastustoimen
 - rahoituksen ja
 - ohjauksen osalta

Hyvinvointialueiden rahoitus

- Rahoitus on yleiskatteellista
- Perustuisi kunnilta hyvinvointialueille siirtyvien kustannusten vuoden 2021 tilinpäätöksen ja vuoden 2022 kuntien talousarviotietojen keskiarvon perusteella laskettuun yhteismäärään
- Rahoitus kasvaisi vuosittain laissa säädetyllä perusteella
- Vuodesta 2025 lähtien palvelutarpeen kasvusta otettaisiin huomioon 80 % (kustannussäästöjen tavoittelemisen)
- Siirtymätasaus, jolla tasataan laskennallisten kustannusten mukaisen rahoituksen ja alueen kuntien toteutuneiden kustannusten erotus
- Rahoituksen muutos max +200/-100 € 7 v. siirtymäkaudella v. 2029 asti
- Hyvinvointialue voi periä asiakas- ja käyttömaksuja
- 81,45 % rahoituksesta perustuu palvelutarpeeseen
 - Kannustaako panostamaan hyte-investointeihin?
 - Painokertoimien vaikutus?
- **Tavoitteena maakuntaveron myöhemmin**

Kuntarahoitus

- Kunnallisverotukseen automaattinen 13,26% vähennys
- Kuntaverotuksessa yhteisö- ja kiinteistöveron merkitys kasvaa,
 - Tulopohjasta tulee suhdanneriippuvaisempi
- Peruspalvelujen valtionosuuden laskennallisista kustannuksista siirtyisi hyvinvointialueille keskimäärin 70%.
(vastaa sote-palveluiden osuutta valtionosuustehtävien todellisista kustannuksista)
- Valtionosuusjärjestelmään tasausjärjestely
 - Siirtymätasaus +/- 60 euroa/asukas
 - Asteittainen 5 vuoden siirtymä alkaen +/- 15€/vuosi
- **Kunnan tulonmuodostus muuttuu merkittävästi**

Kunnat ja tulevaisuuden palvelut

- Kuntahenkilöstöstä siirtyy noin puolet
 - Kunnissa ja kuntayhtymissä henkilöstöä 420 000
 - Kuntaomisteisissa yhtiöissä ym. 20 000
- Jäljelle jäävistä yksittäisistä aloista suurin on sivistystoimi
- Kunnan vastuulle jäävät edelleen muut muut nykyiset palvelut sekä
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (hyte)
- Kuntien haasteena hoitaa jäljelle jäävät palvelut vähenevillä verotuloilla
- Kuntapäätäjien rooli voi olla muutoksessa

Henkilöstön asema uudistuksessa

- Sote-henkilöstö siirtyy suoraan lain nojalla
 - Työntekopaikka?
 - Palvelussuhteen ehdot?
- Kuntien tukipalvelutyöntekijät joilla 50 % sote-työtä
 - Siirtyy kuten sote-henkilöstö
- Tukipalvelut, joissa sote-työtä alle 50%
 - Selvitetään tapauskohtaisesti
- HUS-sairaanhoidopiirin henkilöstön palvelussuhteet jatkuvat 1.1.23 HUS-yhtymässä
- Helsinki pysyy ennallaan
- Palkkaharmonisointi keskeinen kysymys työntekijöiden näkökulmasta
 - JHL edellyttää, että on tehtävä 2 vuoden aikana

Hyvinvointi toteutuu parhaiten, kun

- **Tukipalvelut voitava tuottaa kilpailuttamatta**
- **Palkkaharmonisointi erillisrahoituksella 2 v. aikana**
- **Kuntien ja hyvinvointialueiden rahoitus turvattava**
- **Pelastustoimelle riittävät resurssit**
- **Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja integraatio pidettävä mukana**